

VICTOR CORNELIUS

Victor Lars Cornelius(sen), sanger, pianist og komponist. Født den 22. september 1897 på Nørrebro i København (andre kilder oplyser fejlagtigt St. Croix, Dansk Vestindien). Slægten kom, 4-5 generationer tilbage, oprindeligt fra Amsterdam og hed van Cornelius. Senere afkom hed Corneliussen, men bedstefaderen strøg "-sen".

Slægten ernærede sig som restauratører. Victors første instrument var et flaskespil, som han ophængte i gyngegalgen i haven - på sommeraftener kom folk forbi for at høre den 6-årige spille på konstruktionen. Samtidig var han også i gang med violin og mundharpe, og disse instrumenter traktede han sammen med den lokale lirekassemand. Blev indmeldt i FDF, hvor han lærte at spille trompet - så godt, at han kun blev skældt ud for at spille mere end det, der stod i noderne. Cornelius: *"Mit første orkester startede jeg, da jeg var ni år gammel, og jeg var alene om det. Vi havde et opretstående klaver, hvorpå jeg spillede bas med venstre hånd, medens jeg klarede trompeten med højre ved at presse schallstykket mod klaveret forside med munden. En gammel skammel, som jeg havde boret hul i og ophængt en triangel nedenunder, betjente jeg med højre ben ved en sindrig anordning, medens jeg på venstre knæ havde fastspændt en tamburin, som min mor havde brugt til karneval."*

Samtidig var han avisdreng og løb med ugeblade - en fritidsinteresse var også løb på rulleskøjter. I Alleenberg Biografen i Loppe-Teatret på Frederiksberg Runddel (en lille dyrehavsbakke med forlystelser) var han desuden pianist fra ni-års alderen. Gagen bestod mest i chocolate, sodavand eller måske ingenting - for spillelysten var stor.

Alleenberg

Abningsprogrammet

Fra 1908 snød lille Victor sig om aftenen til at spille til film i Standard-Biografen, imedens den faste pianist havde travlt med at kurtisere sin veninde - opøvede færdighed i at tilpasse musikkens stemning til den på lærredet forekommende handling.

Da han havde taget realeksamen som seksten-årig, gav hans far ham en rejse til Amerika. Victor Cornelius afsejlede i 1913 med "Oskar d. II" i selskab med to fætre og en kusine. Målet var en uddannelse som polytekniker - i stedet blev det til ansættelse som kontorist hos Indian Motorcykelfabrikerne i Springfield, Massachusetts (halvvejs mellem New York og Boston).

Dette var for stillesiddende for Victor, der lod sig fascinere af noget for ham helt nyt: Ragtime-klaverspillet. Cornelius: *"En skønne dag solgte jeg min trompet og mit lommeur til min Ice Cream-mand, og rejste med toget til New York. Da jeg steg ud, mødte jeg en mand med klumpfod, som spurgte, om jeg ville tjene en halv dollar. Lige noget for mig! Jeg skulle blot hente nogle fotografier for ham henne i næste gade. Han lovede at passe på min kuffert så længe. Jeg røg afsted, men der var selvfølgelig ingen fotografier at hente, og min dejlige kuffert med alt mit jordiske gods var væk forever. Så levede jeg i 17 døgn uden logi. Det var med at snige sig ind og køre på subway hele natten. Men en dag rendte jeg på en kammerat midt på Broadway. Han havde logi og inviterede mig."*

Cornelius drog til Albany (nord for NY og vest for Springfield, hvor Indian Motorcykelfabrikkerne lå), og blev pianist i en biograf - klaverledsagelse til stumfilm. Oparbejdede yderligere ekspertise i at afstemme pianoakkompagnementets lydudtryk til filmens visuelle. Drog atter til New York, hvor han fik job i en biograf (formentlig "Strand Theatre") på Third Avenue, der via et skilt i udhængsskabet forkyndte: "Pianist wanted!" Dette var egentlig begyndelsen på den professionelle karriere.

I kraft af sin glimrende teknik knyttedes han desuden til et musikforlag, heraf en tid som akkompagnatør for en sanger ved navn Eddie O'Connor. Denne var en aften indisponeret, men Cornelius kunne repertoiret på fingrene, og reddede situationen ved at påtage sig O'Connors rolle oven i sin egen. Han debuterede med "Peg o' My Heart" og dermed var fremtidens levevej definitivt udstukket.

Drog i 1916 tilbage til Danmark for at aftjene sin værnepligt - og sejlede i 1920 på ny til New York. Under dette ophold blev han 'opdaget' af Christian Gottschalk, som på sin side overtalte revydirektør Hilmar Clausen til at engagere Cornelius til "Bonbonnieren" i Industriens Bygning i København. Industriens Bygning lå på Vesterbros Passage, ind mod Tivoli-siden og op mod Rådhuspladsen (Halmtorvet).

Industriens Bygning set fra Halmtorvet (den senere Rådhusplads), beliggende i Vesterbros Passage overfor Café National og Scala Teatret. Til højre: Hilmar August Axel Clausen (1888-1951), oprindelig skuespiller - havde selv været i USA omkring 1920-21 og 'set lyset'. Han satte sig for at opsætte teaterforestillinger i København à la amerikanske forhold - med pragt, fest, fart og moderne stil/musik. Dette mål forsøgte han at virkeliggøre i årene 1921-25 som revydirektør for "Tivolis Sommerteater" (Arena Teatret).

En anden udlægning er, at Cornelius var nødsaget til at vende tilbage til Danmark pga. personlige problemer. Cornelius: *"Det var vældig sjovt (Bonbonnieren), men jeg passede det ikke ordenligt. Jeg var en forfærdelig vildbasse og har ikke taget meget hensyn til hverken helbred eller nattesøvn, men man bli'r jo ældre og forstår værdien af den gave, man har fået. Førhen tog man chancer, nu passer man på som en smed. Jeg soldede alt for meget og mødte op i smoking med gule sko og sådan noget - som ikke var så godt. Derefter fulgte årene i "Adlon", "National-Scala" og hos Kølle, indtil ulykken kom over mig. Jeg fik rosen i ansigtet og optrådte slet ikke i to år."*

Cornelius kom hjem igen i begyndelsen af 1921, men blev som nævnt afskediget ret hurtigt fra "Bonbonnieren" på grund af sine knap så konservative udskjelser. Derefter, omkring marts 1921, er han begyndt i "Café Østerbro" (hvor han afløste pianisten Louis Tegner) sammen med Valdemar Eiberg og Carl Bigum på hhv. hawaii guitar/melodi banjo og banjo. *"Familien var oprindelig restauratører. Jeg er født og opdraget på beværtning - måske er det derfor, jeg befinder mig så godt dér . . ."* - Cornelius omtaler imidlertid ikke selv dette faktisk længerevarende engagement, som set med danske jazzbriller var af en vis banebrydende betydning.

Carl Bigum, tv., og Valdemar Eiberg, th. Cornelius medvirkede fra ca. marts 1921 i den iflg. legenden tidligste ragtime-trio i Danmark. Med den havde han engagement i "Café Østerbro", Østerbrogade 140. Ovenstående annonce er fra Aftenbladet den 26.3.1921. Meget tyder på, at annoncedatoen faktisk indikerer tidspunktet for Victor Cornelius' tiltræden. "Café Østerbro" lå overfor Østerbro Stadion, men blev ret tidligt nedlagt.

Valdemar Eiberg: *Jeg har mange dejlige minder med Victor, men han ligger syg nu (1960) - stakkels menneske! Jeg sad jo sammen med ham i det allerførste orkester, som jeg lavede ude på Østerbro i "Café Østerbro". Der var han pianist og sang "Hvor går Robinson Crusoe hen med Fredag hver lørdag nat?" - hvor var den morsom, og der var ikke til at komme ind. Vi var tre mand, to mandolinbanjoer, og så fik den med ragtime. Alt det Victor spillede dér, det var begyndelsen. Sikken en succes. Det var i 1920 (sic).*

Cornelius fik senere engagement i Adlon - angående dette se nærmere under Valdemar Eibergs biografi 1924-26. Blev professionel den 16. april 1924, og indspillede samme år den 15. september sine første plader for Nordisk Polyphon sammen med pianisten Jacob Schmidt. Pladeselskabet henviste på etiketterne til etablisementet "Adlon", hvor Cornelius i nogle sæsoner forestod en flygelduo først med Jacob Schmidt og senere Poul Andersen.

Disse plader må i dag anses for at være nogle af de tidligste udtryk for jazzpræget klaverspil i Danmark. Cornelius lancerede som den første ved navns nævnelse både Kai (Nielsen) Ewans og Leo Mathisen på sine Polyphon-indspilninger.

Fra 1929 refrainsanger i Radioen efter at Emil Holm havde hørt ham, og Cornelius beskæftigede sig derefter næsten udelukkende med populærmusik - som en af de mest folkekære og benyttede sangere i Danmark.

Dog med afstikkere af en vis jazz-interesse: Debatten om jazz'en kunne lejlighedsvis få en satirisk teaterhilsen med på vejen - hvilket f.eks. var tilfældet i sommeren 1934. Marguerite Viby var en uforlignelig skuespillerkraft i tidens Apollo-Revyer, der også trak på vægtige talenter som eksempelvis Hans W Petersen, Christian Arhoff og Edgar Hansen.

Marott: Sammen med Viby sang de tre herrer "Jazzen er død" så godt, at de så at sige dementerede deres eget udsagn. Bagefter kunne man gå hen i Arena-dans og svinge sig til Erik Tuxen og hans orkester og i tilgift høre Victor Cornelius, Willy Kierulff og Jacob Schmidt spille jazz på tre flygler. Det var tider.

Jacob Schmidt havde på et tidspunkt været partner med Cornelius i den berømmelige første periode i natklubben "Adlon" ligesom de også dengang indspillede nogle pladesider sammen.

Det fremgår tillige af avisannoncer, at Victor Cornelius sang med Erik Tuxens orkester i Arena i sommersæsonen 1935. Under Tivolis store fællesannonce i dagbladene kunne man læse følgende: "ARENA-DANS. Entre: 1 Kr. Uafbrudt dans fra kl. 9-2. Erik Tuxen. V Cornelius. Solist-optr. Kl. 4-6 The-dansant, gratis adgang."

Victor Cornelius kom i 1950 alvorligt til skade som passager i en drosche, der stødte sammen med en af kongehusets biler i kolonnaden ved Amalienborg. Han fik et langt sygeleje (bl.a. blev hans ansigt slemt forskåret), generhvervede aldrig sine tidligere musikalske forcer, og forsøgte - så vidt det var ham muligt - andre leveveje. Uheldige byggeengagementer m.v., bevirkede, at han på det nærmeste måtte flygte i skattely til Sverige, hvor han levede et pauvert liv i Ängelholm. Ved yderligere sygdomsforværring/lammelse blev han til sidst bragt tilbage til København, hvor han døde den 9. maj 1961 (efterladende sig hustru og tre børn).

Victor Cornelius sidst i 1930'erne

NOTE: Der forekommer misvisende information om Cornelius i Rainer Lotz' "German Ragtime"/Storyville Publ. 1985.